

Bomen buiten het bos

Agroforestry voor natuur en landbouw

foto Martijn Boosten, Stichting Probos

— Evert Prins (Louis Bolk Instituut)

In de Bossenstrategie staat agroforestry beschreven als een kansrijk middel om meer 'bomen buiten het bos' te realiseren. Agroforestry is een vorm van landgebruik waar natuur en landbouw dichterbij elkaar komen, waardoor synergiën ontstaan op het gebied van productie, biodiversiteit en andere ecosysteemdiensten.

> Vanuit het perspectief van bosbeheerders is agroforestry een kans om de productie van het bos te diversifiëren. Wanneer het beleid het toestaat, kunnen op geschikte plekken combinaties ontstaan, zoals bosbouw met vee, notenteelt, paddenstoelenteelt of combinaties daarvan. Deze vormen van productie toestaan in bepaalde bossen is van essentieel belang. Op die manier wordt landbouwinclusieve natuur gerealiseerd en ontstaan nieuwe verdienmodellen. Daarmee kunnen landgoederen en terreinbeherende organisaties gemakkelijker voor de lange termijn hun doelen verwezenlijken op het gebied van natuur en landschapsbehoud. Dan is het dus van belang dat natuur en landbouw in wet- en regelgeving dichterbij elkaar komen.

Agroforestry in het kader van landbouw

Hoewel landbouwinclusieve natuur voor boeren interessant kan zijn, vergt het toepassen van agroforestry in de landbouw over het algemeen een andere benadering. Bomen kunnen, mits goed toegepast, onder meer zorgen voor een betere bodemkwaliteit en waterhuishouding, meer diversiteit in producten en verhoogde agrobiodiversiteit. Zoals in het Masterplan Agroforestry van het Louis Bolk Instituut en Rombouts Agroecologie al staat, is in de akkerbouw een rijenteelstelsel kansrijk. Hierbij worden bomen op rechte lijnen op de akker geplant. Rekening houdend met de werkbreedtes van machines, kunnen de gewassen tussen de bomen regulier verbouwd worden. In veehouderijsystemen kan gekeken worden naar voederbomen, het beplanten van kippen- en varkensuitlopen en het planten van productieve bomen in grasland.

Boomdichtheid

In de Bossenstrategie staat echter dat er 7.000 hectare agroforestry met een hoge bomendichtheid moet komen. Een te hoge bomendichtheid op grote schaal is voor boeren echter niet interessant, omdat ze daarbij te veel moeten inleveren op productie van het hoofdgewas en het verdienmodel dus in gedrang zal komen. Om het potentieel van agroforestry in Nederland te benutten, zijn op landbouwgronden vooral vormen van agroforestry met een minder hoge boomdichtheid kansrijk. Wellicht vergt het creativiteit om deze

vormen van agroforestry via de Bossenstrategie te bewerkstelligen. Het is wel de moeite waard omdat het uiteindelijke potentieel van systemen met een lage boomdichtheid heel groot is. Wanneer de lagere boomdichtheid niet te combineren is met de doelen van de Bossenstrategie, dan zorgt de Bossenstrategie niet voor het maximaal benutten van de potentie van agroforestry.

Vastgeroeste domeinen

En dat is jammer, want voor de landbouw is nu is het moment om te handelen. We weten dat de afgelopen jaren ruim tweehonderd boeren de schop in de grond hebben gezet om ruim 500 hectare agroforestry te realiseren en dat de groep die van plan is om aan te planten, nog veel groter is. Het potentieel is enorm en dat moeten we nu benutten. Agroforestry is een kans om een brug te slaan tussen natuur en landbouw. Om dit succesvol te doen, moeten de vastgeroeste domeinen natuur en landbouw dichterbij elkaar kunnen komen. Het Masterplan Agroforestry en de Bossenstrategie bieden beide andere handvatten in de vorm van het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving en het opzetten van kennisnetwerken. Het Masterplan en de Bossenstrategie vullen elkaar echter goed aan en kunnen uitstekend parallel aan elkaar lopen. Met de uitvoering hiervan moeten we niet langer wachten.<

e.prins@louisbolk.nl